

Europa groeit en verbreedt

Wereldmarktprijs in 2002 hoger, melk prijs in Europese landen wel gedaald

De schaalvergroting in de melkveehouderij zet wereldwijd door. Er zijn echter ook flink wat landen waar veehouders melken combineren met natuur- en plattelandsbeheer en daarbij helpt de overheid de ondernemers een handje.

Dit blijkt uit cijfers van de IFCN over 2002.

In 2002 is de toon gezet. De gerealiseerde melkprijs in dat jaar zou zich op een 'normaal' niveau bevinden. Maar, zo blijkt uit cijfers van het International Farm Comparison Network (IFCN), de vergoeding voor een kilo melk (met 4% vet en 3,3% eiwit) varieerde wereldwijd maar liefst tussen 10 en 55 euro per 100 kilo melk. Argentinië, Brazilië en Pakistan kwamen als slechtste melkbetalers uit de bus, terwijl veehouders in Zwitserland, Noorwegen en Canada zich konden verheugen op de hoogste melkprijs wereldwijd. De meeste Europese lan-

den scoren samen met Hongarije, Israël, de VS en China ook in de top. Met 27 tot 39 euro per 100 kilo melk hoort de melkprijs tot de hoogst uitbetaalde in de wereld.

Marktprotectie

De financiële resultaten van de melkveehouderij in 27 landen over 2002 zijn geanalyseerd. Ten opzichte van 2001 zijn landen als Noorwegen, Ierland, België, Canada, China, Bangladesh, Pakistan en West-Australië nog toegevoegd. De IFCN-computer in het Duitse Braunschweig maakt de cijfers vergelijkbaar die afkomstig

zijn uit landen die samen 70 procent van de wereldmelkproductie voor hun rekening nemen. West-Europa heeft een aandeel van 20 procent. Een land als Noorwegen valt op door een mooie melkprijs, met dank aan overheidshulp. Om leegloop van het platteland te voorkomen stimuleert de overheid de melkveeouders die in ruil voor de vergoedingen de melkproductie combineren met het behoud van het landschap. Dit verbredingsbeleid is ook in Oostenrijk, Zweden, Finland en Zwitserland aan de orde en zal, zoals het zich laat aanzien, in

heel Europa meer aandacht krijgen.

De subsidies lopen in landen als Noorwegen en Zwitserland bij kleine bedrijven op tot meer dan 30 euro per 100 kilo melk. Daar komt bij dat de regering in bijvoorbeeld Noorwegen ook nog voor marktprotectie zorgt. Gevolg is een beduidend hogere melkprijs. Hiermee ligt de melkprijs in Noorwegen, maar ook in Zwitserland, driemaal hoger dan de wereldmarktprijs, die in 2002 tussen de 16 en 19 euro per 100 kilo melk bedroeg, overigens wel 1 tot 4 euro hoger dan in 2001. Melkveebedrijven in de EU en de VS (ondanks een forse daling) ontvangen overigens ook nog altijd een melkprijs die bijna tweemaal hoger ligt dan de wereldmarktprijs.

Topjaar Oceanië

Tegenover een hoge melkprijs staat een kostenplaatje dat ook tot de hoogste in de wereld hoort. De kleinere bedrijven in West-Europa moeten meer dan 30 euro aan kosten maken voor de melkproductie van 100 kilo. De grotere bedrijven benutten hun grootschaligheid om te verlagen. Deze bevindt zich tussen 22 en 30 euro per 100 kilo melk. De IFCN bevestigt dat grotere bedrijven ook een grotere winstmarge

Bram Prins: 'Melkprijsdaling baart geen zorgen, wel de prijzenoorlog tussen supermarkten'

Het managen van de melkveesector noemt Bram Prins de belangrijkste succesfactor op het melkveebedrijf. En dan heeft de veehouder uit Lellens, die betrokken is bij het IFCN-werk, het niet over de laatste kilo's melk uit de koe halen. 'Managen is verder kijken dan alleen melk produceren. Het is de hele keten organiseren.' Prins zoekt de verbreding op het bedrijf in zijn bemoeienis met de verwerking en de afzet van de melk. 'Je kunt dat als grote veehouders gezamenlijk doen, zoals in Oost-Duitsland. Op die manier benut je schaalvergroting voor een betere prijs. Ik zoek het meer in mogelijke samenwerking met Friesland

Coberco bijvoorbeeld bij het leveren van een bepaalde kwaliteit.' Daarbij signaleert hij een trend naar meer aandacht voor andere eigenschappen van melk, zoals de geschiktheid voor het produceren van kaas of het gehalte aan lactoferrine voor de productie van medicijnen. Prins ziet dat het financiële verschil tussen de melkveebedrijven groter wordt. 'Dat betekent dat voor een gemiddelde boer de rek er op een gegeven moment uit is, terwijl de 25 procent beste bedrijven wel blijven ondernemen.' De hoogte van de melkprijsdaling die voor de komende jaren te verwachten valt baart hem geen zorgen, wel de prijzenoorlog bij de supermarkten. 'Met voedsel stunt je niet. Daarvan is de retailer de dupe en indirect ook de producent. Dat is zeer verontrustend.'

behalen. Opnieuw bleken de landen in Oceanië met 15 euro per 100 kilo melk de laagste kostprijs te hebben. Maar de uitgaven waren wel gestegen ten opzichte van 2001. Voor landen als Nieuw-Zeeland en Australië was 2002 een topjaar. Sinds 1996 hadden ze

niet zo'n hoge melkprijs. Als gevolg daarvan werd er door de veehouders meer besteed aan krachtvoer en supplementen. In Brazilië en Argentinië lag het juist omgekeerd. Door het slechte jaar 2001 hielden de veehouders de hand op de knip. Ze wisten de kosten met

de helft terug te dringen, waarbij opgemerkt wordt dat de devaluatie van hun munt ten opzichte van de Amerikaanse dollar van grote invloed op deze kostprijsdaling was. Wat betekenen de cijfers van het IFCN voor Nederland? Vergeleken met 1996 is de melkprijs in 2002 met 15 procent gedaald. In alle EU-landen daalde de melkprijs met 8 tot 14 euro per 100 kilo melk in deze periode. Het jaar 2001 was een eenmalig goed jaar wat melkprijs betreft. De schaalvergroting die zich in Nederland, evenals in de andere EU-landen, heeft ingezet, zal zich verder doorzetten. De ontkoppeling van de subsidies binnen Mid Term Review zal een verdere groei niet belemmeren. De subsidies blijven voor Europese boeren hard nodig, zegt

Michel de Haan, onderzoeker bedrijfsmanagement van de Animal Science Group in Lelystad en het Nederlandse aanspreekpunt voor IFCN. 'De milieumaatregelen en het quotumbeleid drijven de kostprijs naar een hoger niveau', geeft hij aan, terwijl hij de grote verscheidenheid noemt die in de regio's waar te nemen valt. 'In Amerika zijn ze helemaal verbaasd als wij het over dierwelzijn hebben.' Nederland heeft bovendien extra hoge kosten voor land, arbeid en quotum, waardoor de kostprijs tot de hoogste in de EU behoort. 'Maar de Nederlandse boer heeft ondanks deze handicap altijd nog winstgevend kunnen ondernemen.'

Alice Bootij

Veel variatie in kosten per 100 kilo melk

Waar wordt de goedkoopste melk geproduceerd? Voor de verschillende regio's zette de IFCN de kostprijs voor de productie van 100 kilo melk op een rijtje. Dit levert een indicatie op wat de melkprijs is die de veehouders nodig hebben om hun kosten te dekken.

Tabel 1 – Kostprijs per 100 kg melk (excl. BTW) op een typerend bedrijf in een aantal landen

regio	land	kostprijs (€)
Zuid-Amerika	Argentinië, 1400 koeien	7
Azië	Pakistan, 10 koeien	9
Oceanië	Australië, 207 koeien	10
Oost-Europa	Estland, 400 koeien	15
West-Europa	Spanje, 199 koeien	23
Noord-Amerika	VS, 2100 koeien	24

Figuur 1 – Melkprijs gerelateerd aan wereldmarktprijs

